KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z.s.

LANDEK PARK

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z. s.
Areál Landek Parku-Hornické muzeum
Pod Landekem č. 64, Petřkovice
725 29 OSTRAVA

KPHMO

HORNICKÝ ZPRAVODAJ

IV. čtvrtletí 2019

Vydává : Klub přátel hornického muzea Ostrava, z. s.
Sídlo : Pod Landekem 64, 725 29 Ostrava Petřkovice
Předseda: Jiří Kunčický
E-mail : kphmo@seznam.cz
Web: www.hornicky-klub.info
Tiskárna: PROPIS, Cihelní 2719/99, Ostrava
Vydáno: 350 kusů dne 1. prosince 2019, 46 stran
Redakční rada: Ing. Kateřina Polínková, Petr Kubinský,
Mgr. Josef Pintér a Karel Budin

Uzávěrka HZ 1. čtvrtletí 2020 je v pátek 7. února 2020.

Příspěvky neprošly jazykovou úpravou. Za obsah odpovídá autor.

ISSN : 1803 – 7534

Obsah Hornického zpravodaje 4. čtvrtletí 2019:

Životní jubilea 3

Úvodní slovo předsedy KPHMO, z. s. 4

Za Ing. Miroslavem Šmídem 6

Zasedání výboru KPHMO, z. s. 8

Z činnosti poboček KPHMO, z. s. 9

Z historie revíru
Generel OKR – vznik a význam, 1. část 22

Došlé články do redakce HZ za IV. čtvrtletí 29

Oslavy Dne horníků v září 2019 39

Plán besed v pobočkách KPHMO, z. s. 44

Pozvánka na 8. Havířský bál SLPT Hlubina 45

Omluva a přání 46

Výbor KPHMO, z. s. srdečně blahopřeje členům,
kteří v IV. čtvrtletí 2019 slaví významné životní jubileum.

Ing. Josef Nový	**90. let**
Ondon Král	**85. let**
Boris Telatynský	**85. let**
Tibor Racko	**85. let**
Josef Szelong	**75. let**
Ing. Petr Rojíček	**75. let**
Ing. Jiří Vaněk, CSc.	**75. let**
Jiří Havlík	**70. let**
Zdeněk Reichel	**70. let**
Mgr. Rodan Broskevič	**55. let**

Úvodní slovo předsedy KPHMO, z. s.

Vážení přátelé rok uplynul velice rychle a v okamžiku, kdy dostáváte do ruky toto číslo HZ, znamená to, že se chystáme oslavit svátek naší patronky sv. Barbory. Vzpomínky jsou hezká věc a nikdo nám je nemůže vzít. Proto se spolu vrátíme do již skoro uplynulého roku. Byli jsme nuceni z důvodu rekonstrukce KD v Petřkovicích změnit místo přednášek Ostravské pobočky do Dolních Vítkovic do kinosálu v Kavárně Maryčka. Po krátké době přenesl výbor klubu své jednání do lepších prostor v KD Petra Bezruče v Havířově.

Nejprve ty smutnější události. Opustili nás navždy naši členové Ing. Petr Kaisar, Ing. Pavel Broskevič, CSc. a Ing. Miroslav Šmíd. To byli členové, o kterých víme, čas ukáže, že můžou být i další. Tím se snižuje členská základna, protože noví členové nepřicházejí ve větším počtu. Dost bylo chmur, jsou i příjemnější vzpomínky.

Po celý rok se konaly přednášky (viz obr. č. 1) ve všech pobočkách, vždy se zajímavým obsahem, i když téma nebylo vždy o hornictví. Výjimkou byl měsíc říjen 2019, to se členové klubu zúčastnili exkurze na pozvání firmy Ferrit, s.r.o. se sídlem ve Starém městě u Frýdku, která vyrábí zejména techniku určenou pro dopravu v dolech. Byla to velmi zajímavá exkurze.

Členové hornických spolků tradičně oslavují svátek sv. Prokopa v Katedrále Božského spasitele v Ostravě, samozřejmě za účasti našich členů. Někteří naši členové se zúčastnili v květnu 2019 setkání hornických měst a obcí v Ľubietovej. Polský partnerský spolek SIGT pro naše členy uspořádal v červnu 2019 třídenní zájezd do velmi zajímavé a krásné oblasti Polska a to do pohoří Bieszczad. V měsíci červnu 2019 byla Jihlava hostitelským městem setkání hornických a hutnických měst a obcí České republiky pod názvem Jihlavské havíření za účasti 79 spolků. Samozřejmě mezi nimi nechyběli naši členové a rozhodně se mezi zúčastněnými spolky neztratili. Bez podpory Města Havířova, Nadace Landek Ostrava, Nadace OKD a dalších bychom se tradičních setkání nemohli zúčastňovat, a proto jim děkujeme a věříme v zachování jejich přízně.

Členové klubu se zúčastňovali různých pietních aktů a dalších akcí. Ve vzpomínkách se vrátíme do 7. května 2019 na naši plenární schůzi. Tentokrát to byla plenárka volební. Z voleb vzešel nový výbor klubu, nový předseda, nová redakční rada, tentokrát s předsedkyní a nová revizní komise. Taky jsme na plenárce pěti naším členům udělili medaile vydané k 30. výročí našeho klubu.

Vážení členové Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s., naši podporovatelé, naši příznivci, oslavíme dnes v předstihu svátek sv. Barbory.

Všem Vám předseda klubu Jiří Kunčický jménem svým i celého výboru klubu přeje co nejpříjemněji strávené vánoční svátky v kruhu těch, se kterými je Vám dobře a do Nového roku zdraví, pohodu, trochu toho nezbytného štěstí a pohody.

Zdař Bůh Jiří Kunčický

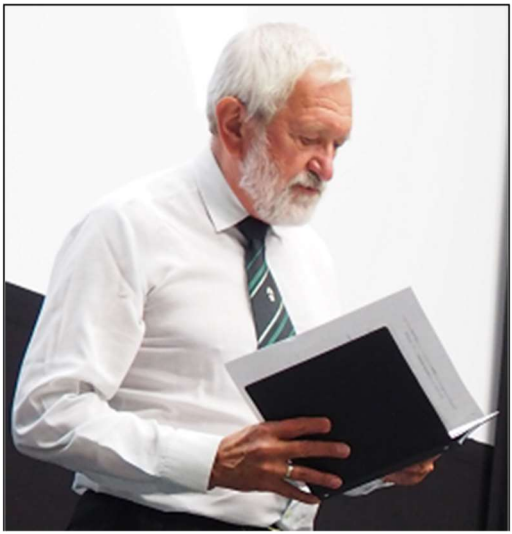

Obr. č. 1 – Jiří Kunčický při svém úvodním slovu při besedě v kinosále Maryčka, dne 3. 9. 2019 v Ostravě, foto: Ing. Kateřina Polínková.

Za Ing. Miroslavem Šmídem

Smutná zpráva pro všechny členy Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. o úmrtí jednoho z nejstarších členů klubu přichází v době, kdy se osobně Ing. Miroslav Šmíd aktivně podílel na akcích klubu. Tak jako vždy s plným nasazením jemu vlastním. Je nám známo, že po ukončení VŠB se aktivně zapojil do práce. Postupně se vypracoval do vyšších funkci, zvláště velkou práci odvedl na pracovišti VVUÚ, kde pracoval velkou část svého aktivního života. Ale nejen odborná práce byla jeho náplní, velice rád se věnoval hudbě pro potěšení posluchačů. Byl součásti slezskoostravské Sedmičky, v které rád pracoval, podílel se na tvorbě repertoáru a se Sedmičkou také sklízel úspěchy. Hudba jej provázela po celý život, měl ji prostě rád. Což dokázal vydáním sborníku **Písničky a povídačky z povalečné Ostravy**, v této práci shrnul celý ucelený repertoár písní doby již dávno minulé, ale jak se ukázalo stále živé. Dát dohromady skladby sedmdesát let zpětně je již samo osobě úspěch, a k tomu si musíme uvědomit, v jakém věku svého plodného života, to vše připravil a knižně vydal, což plně potvrzuje výše uvedené aktivity, a tak po právu byl Ing. Miroslavu Šmídovi udělen titul Čestný člen KPHMO, z. s. A v letošním roce převzal osobně klubové vyznamenání Medaile k 30. výročí založení KPHMO, z. s. Děkujeme za vykonanou práci pro náš klub, věnujeme Ti tichou vzpomínku na člověka, který měl rád lidi a pro ně tvořil a pracoval.

Poslední

Zdař Bůh

Karel Budin
jednatel KPHMO, z. s.

Kdo žije v srdcích těch, které opustil,
ten nikdy neodešel.

S hlubokým zármutkem oznamujeme příbuzným, přátelům a známým,
že nás dne 8. října 2019 navždy opustil
ve věku nedožitých 92 let
náš milovaný manžel, tatínek, tchán, dědeček,
pradědeček, prapradědeček, švagr a strýc,

pan

Ing. Miroslav Šmíd

Poslední rozloučení se uskuteční
v pondělí 14. října 2019 ve 14.00 hodin
v obřadní síni krematoria ve Slezské Ostravě.

Zarmoucená rodina

Pohřební ústav Charón, O.-Poruba, Francouzská 54, tel. 596 923 709 www.charon-ova.cz

Zasedání výboru KPHMO, z. s.

Zasedání výboru KPHMO, z. s. proběhlo od září do listopadu 2019 3x v termínech 9. 9., 7. 10. a 4. 11. 2019 (viz obr. č. 1) v zasedací místnosti KD Petra Bezruče v Havířově. Projednávaly se uskutečněné akce od června do října 2019, prodiskutovávaly se akce v následujícím období, jednalo se o přípravách na zájezd do Žacléře v rámci 24. Setkání hornických a hutnických měst a obcí, které se bude konat v termínu 11. – 13. 9. 2019. Závěrem zasedání jsou vždy body organizační a různé.

Výbor se jednoznačně shodl na tom, že příští rok se bude sházet vždy v poslední pondělí v měsíci v KD Petra Bezruče v Havířově (koordinace s besedami).

Poslední zasedání výboru klubu v tomto roce proběhne v úterý 3. 12. 2019 od 12 hodin na Landeku v Ostravě-Petřkovicích.

Obr. č. 1 – Zasedání výboru KPHMO, z. s. dne 4. 11. 2019 v KD Petra Bezruče v Havířově, foto: Ing. Kateřina Polínková.

Ing. Kateřina Polínková
předsedkyně redakční rady HZ KPHMO, z. s.

ČINNOSTI POBOČEK KPHMO, Z. S.

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Havířově za leden – říjen 2019

Hlavní náplní činnosti havířovské pobočky jsou přednášky, které se konají každé druhé pondělí v měsíci, vyjma prázdninového období, v loutkovém sále Kulturního domu Petra Bezruče (KDPB) a ve spolupráci s Městskou knihovnou, která je provozovatelem Stále hornické expozici (SHE) ve Společenském domě Reneta. Do přehledu činnosti jsme zařadili i další aktivity členů pobočky.

14. ledna: KDPB, Bc. Josef Bělica, primátor Havířova, Havířov 2019 a další léta, účast 44 členů a 8 hostů.
11. února: KDPB, Ing. Tadeusz Pieczka, vedoucí odboru investic a oprav OKD, a. s., Investice OKD v létech 2010 až 2019, účast 55 členů a 12 hostů.
18. února: SHE, Hana Dvořáková, kronikářka Havířova, Průlet rokem 2018 v Havířově, účast 11 členů.
11. března: KDPB, npor. Ing. Pavel Budina, velitel hasičské stanice Havířov, Činnost hasičského záchranného sboru, účast 44 členů a 4 hosté.
15. března: Výroční členská schůze Klubu důchodců Dolu František v Horní Suché, účast 2 členové.
18. března: SHE, Marián Lipták, Havířovské paneláky, účast 15 členů a 24 hostů.
29. března: Výroční členská schůze Hornického spolku Rozkvět v Sedlišti, účast 2 členové.
15. dubna: KDPB, MUDr. Jana Hajdůšková, Zázrak jménem propolis a další včelí produkty, účast 49 členů a 8 hostů.
29. dubna: SHE, JUDr. Evžen Kiedroň, Historie Dolu František v Horní Suché, I. část, účast 11 členů.
7. května: Kavárna Maryčka v areálu Dolu Hlubina, plenární schůze KPHMO, z. s., účast 10 členů.
13. května: KDPB, Ing. Břetislav Crha, Česká inspekce životního prostředí, Ekologie – ochrana vod, účast 32 členů a 2 hosté.
15. května: Zahradní slavnost KD Dolu Dukla v areálu PZKO v Bludovicích**,** účast 6 členů.

17. – 19. května: Setkání hornických měst Slovenska v Ľubietovej, účast 4 členové.
20. května: SHE, JUDr. Evžen Kiedroň, Historie Dolu František v Horní Suché, II. část, účast 14 členů.
3. – 5. června: Společný zájezd členů KPHMO, z. s., KD Dukla a František a SITG do Bieszczad v Polsku, účast 40 členů KPHMO, z. s. a jejich rodinných příslušníků, 6 členů SITG.
10. června: Václav Smička, Hornické muzeum Ostrava a HBZS, Ukončení těžby černého uhlí v Německu, účast 43 členů a 4 hosté.
21. – 23. června: Setkání hornických a hutnických měst a obcí ČR v Jihlavě, účast 7 členů.
2. července: Oslavy sv. Prokopa v Katedrále Božího Spasitele v Ostravě, účast 3 členové.
4. července: Pietní akt u památníku obětí tragédie na dole Dukla v roce 1961, účast 32 členů a 34 hostů.
9. září: KDPB, Jiří Kodýtek, Společnost BEBRO electronic, s.r.o., Výrobní program společnosti, účast 46 členů a 6 hostů.
14. října: Exkurze s přednáškou ve výrobním závodě společnosti FERRIT, s.r.o. ve Starém Městě u Frýdku, účast 67 členů KPHMO, z. s.
21. října: SHE, Křest brožury fotografií, Důl Dukla v proměnách času, účast 14 členů a 34 hostů.

Ing. Eduard Heczko
předseda pobočky Havířov KPHMO, z. s.

Exkurze ve výrobním závodě společnosti FERRIT, s.r.o. ve Starém Městě u Frýdku

Při přípravě přednášek na 2. pololetí 2019 havířovské pobočky KPHMO, z. s. jsme využili doporučení člena havířovské pobočky KPHMO, z. s. Ing. Petra Janků, požádat generálního ředitele společnosti Ferrit, s. r. o, která je významným výrobcem důlních strojů a zařízení, o přednášku na téma Výrobní program a aktivity společnosti. Po telefonním a mailovém kontaktu a příznivé odezvě a nabídce generálního ředitele, že

místo přednášky v Havířově můžeme přijet do výrobního závodu Ferritu, s.r.o. ve Starém Městě u Frýdku, kdy přednáška může být doplněna o prohlídku závodu, jsme si domluvili osobní jednání. To se uskutečnilo 21. srpna 2019, kdy nás přijal osobně pan generální ředitel. Byli jsme mile překvapeni vřelým přijetím i nabídkou programu exkurze i nabídkou, že dopravu zájemců zajistí z Havířova a z Ostravy společnost.

Členové KPHMO, z. s. pak byli o této akci informování na přednáškách v září 2019. Samotná exkurze se uskutečnila 14. října 2019 od 13 hod. Z Ostravy dorazilo 20 účastníků a z Havířova 36, a to ještě 10 zájemců se do autobusu nevešlo. Další zájemci přijeli do Starého Města u Frýdku vlastními dopravními prostředky. Celkově se exkurze zúčastnilo 67 členů KPHMO, z. s. a dalších zájemců (viz obr. č. 1).

Obr č. 1 – Účastníci exkurze ve společnosti FERRIT, s.r.o. po příjezdu do areálu podniku ve Starém Městě ve Frýdku, foto: Ing. Kateřina Polínková ze dne 14. 10. 2019.

Po příjezdu nás v areálu závodu přivítal osobně pan generální ředitel s dalšími členy vedení společnosti, kteří nás následně provedli závodem. Vzhledem k počtu účastníků jsme byli rozděleni do tří skupin, z toho pak jedna skupina mohla exkurzi absolvovat v autobusu. Viděli jsme

jednotlivé výrobní haly, kde se vyrábí jednotlivé díly a následně kompletují závěsné dopravní systémy, což jsou závěsné lokomotivy s variantními pohony (dieselové nebo elektrické – akumulátorové), kontejnery s integrovaným zvedacím zařízením pro dopravu materiálů a kabinky pro dopravu osob, lanové dopravní systému pro dopravu osob v úklonných důlních dílech. Dalším výrobním programem jsou dopravní systémy pozemní s různými variantami pohonu (dieselové a elektrické trakční nebo akumulátorové), ale i pro různé kolejové rozchody. Ve výrobním programu jsou i kolové a pásové nakladače včetně přibírkových strojů s přímým nebo bočním výsypem, kdy na lafetu se dá upevnit i vrtací souprava. Měli jsme možnost shlédnout i unikátní kolový nakladač určený pro ruského odběratele, jehož hmotnost je 32 tun a lžíce může nabrat až 10 tun rubaniny. V současnosti však již vyvíjejí tyto nakladače se lžícemi pro 12 a 16 tun.

Kromě výrobních hal jsme měli možnost shlédnout i rozsáhlé zkušební polygony (viz obr. č. 2), kde každý vyrobený stroj a zařízení je před expedicí zákazníkům podroben všestranným bezpečnostním a zátěžovým zkouškám.

Obr. č. 2 – Ukázka důlní závěsné lokomotivy i s obsluhou ve společnosti FERRIT, s.r.o. ve Starém Městě u Frýdku, foto: Ing. Kateřina Polínková ze dne 14. 10. 2019.

Unikátní, ojedinělá na světě je úklonná rampa pro zkoušení tahových a brzdných sil závěsných lokomotiv (viz obr. č. 3), s rozsahem úklonu od 0° do 30° a plynulou změnou tohoto úklonu. Na polygonu kolejové dopravy jsme se mohli svézt v pohodlných kabinkách pro dopravu osob (viz obr. č. 4) s maximální rychlostí 20 km/hod.

Obr. č. 3 – Úklonná rampa v areálu společnosti FERRIT, s.r.o. ve Starém Městě u Frýdku, foto: Ing. Kateřina Polínková ze dne 14. 10. 2019.

Samotná prohlídka závodu trvala téměř 2 hodiny, protože byla jednak doprovázená vysoce odborně fundovaným výkladem, ale i odpověďmi na celou řadu dotazů účastníků exkurze. Po prohlídce pak následovala druhá část návštěvy, beseda s generálním ředitelem Ing. Pavlem Mohelníkem, obchodní ředitelkou Ing. Barborou Veličkovou,

ředitelem Ing. Jaroslavem Hlisníkovským a vedoucím vývojové dílny Ing. Tomášem Šnajdrem (viz obr. č. 5).

Obr. č. 4 – Skoro všichni účastníci exkurze ve společnosti FERRIT, s.r.o. se svezli v pohodlných kabinkách na polygonu ve Starém městě u Frýdku, foto: Ing. Kateřina Polínková zde dne 14. 10. 2019.

V úvodním slovu pan Ing. Pavel Mohelník zdůraznil, že společnost Ferrit, s. r. o. je soukromá česká firma s celosvětovou působností, která byla založena v r. 1993. Z obchodní společnosti se transformovala ve společnost výrobní, s vlastní vývojovou základnou. Výrobní program je zaměřen na:

- komplexní řešení dopravy, přepravy materiálu a osob ve všech typech důlních děl – v dolech uhelných, rudných a v podzemním stavitelství při výstavbě tunelů, metra, či podzemních kolektorů,
- vývoj a výrobu kompletního sortimentu důlních strojů a zařízení, které jsou certifikovány pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu plynů a uhelného prachu,
- závěsné transportní systémy, stroje a zařízení na pásovém a kolovém podvozku,

- optimalizaci logistiky a řízení důlního transportu, projekty na klíč a kompletní dodávky vybavení hlubinných dolů.

Největší podíl produkce tvoří závěsný dopravní systém, který společnosti vydobyl vedoucí postavení na světových trzích.

Obr. č. 5 – Představení společnosti FERRIT, s.r.o. vedoucími pracovníky ve Starém Městě u Frýdku, foto: Ing. Kateřina Polínková ze dne 14. 10. 2019.

Velmi zajímavá byla prezentace obchodní ředitelky Ing. Barbory Veličkové Ferrit, s.r.o. ve světě“ o obchodních aktivitách společnosti nejen v Evropě, ale i dalších zemích světa. Společnost za dobu své existence vybudovala širokou síť poboček a servisních center s vyškoleným, odborným personálem ve všech zemích, kde působí – v Rusku, Ukrajině, Kazachstánu, Polsku, Slovensku, Bosně a Hercegovině, Turecku, Číně, Vietnamu, Mexiku, Kolumbii, Chile a snaží se rozšířit svoje aktivity do dalších zemí, jako je Jižní Afrika, Indonésie, Austrálie, Argentina a Indie.

Všichni přítomní členové vedení společnosti pak ochotně a fundovaně odpověděli na řadu dotazů účastníků exkurze. Všechny nás pak velice mile překvapilo i bohaté občerstvení, které pro nás společnost připravila a s čím jsme se při podobných akcích ještě nesetkali. Předseda KPHMO, z. s. Jiří Kunčický pak generálnímu řediteli Ing. Pavlu Mohelníkovi jménem všech účastníků poděkoval za možnost uskutečnit tuto exkurzi i besedu. Přítomným vedoucím pracovníkům společnosti jsme pak předali drobné upomínkové předměty a publikace, které náš klub vydal v edici Hornictví včera, dnes a zítra a Pohádky o permonících ostravských šachet

od členky klubu Marie Szottkové (viz obr. č. 6). Mnozí účastníci pak děkovali představitelům společnosti osobně.

Obr. č. 6 – Předání knížky s názvem: Pohádky o permonících ostravských šachet, kterou osobně předala Marie Szottková generálnímu řediteli Ing. Pavlu Mohelníkovi, foto Ing. Kateřina Polínková zde dne 14. 10. 2019.

Podle okamžitých reakcí účastníků exkurze, bezprostředně po jejím ukončení, se jednalo o velmi zdařilou akci. Kladně hodnotili organizační a materiální zajištění exkurze a zejména přístup vedení společnosti v čele s generálním ředitelem Ing. Pavlem Mohelníkem, za což jim patří velké poděkování.

Ing. Eduard Heczko
předseda pobočky Havířov KPHMO, z. s.

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Ostravě od září do listopadu 2019

V ostravské pobočce klubu se odehrály dvě velmi zajímavé besedy. Obě besedy nám s velkým nadšením pro studovaná témata přednesl pan Václav Smička, člen KPHMO, z. s. (viz obr. č. 1).

Již sedmá beseda v roce 2019 se konala dne 3. 9. 2019 v kinosále kavárny Maryčka v DOVu na téma: „Ukončení těžby černého uhlí v Německu“. Václav Smička toto téma rozpracoval v dalším článku tohoto zpravodaje, takže si více o tomto tématu můžete přečíst. Přítomní členové vyjádřili spokojenost dlouhým potleskem, po přednesení této zajímavé přednášky.

Poslední beseda v tomto roce se opět konala v DOVu v kinosále kavárny Maryčka a to dne 5. 11. 2019 od 15 hodin. Téma besedy bylo opět hornické s názvem „Sebezáchranné a pomocné přístroje“, tu nám přednesl velmi fundovaně bývalý pracovník HBZS Ostrava pan Václav Smička. Opět jsme si vyslechli krásně rozpracované téma od vzniku přístrojů až po současnost. Na konci besedy pan Václav Smička slíbil, že toto téma opětovně rozpracuje jako článek pro náš zpravodaj. Těšit se můžete na obrázky a zajímavosti o sebezáchranných přístrojích.

Obr. č. 1 – Beseda v kinosále Maryčka v DOVu ze dne 3. 9. 2019, foto: Ing. Kateřina Polínková.

Ing. Kateřina Polínková
předsedkyně redakční rady HZ KPHMO, z. s.

UKONČENÍ TĚŽBY ČERÉHO UHLÍ V NĚMECKU

(První část článku – dle besedy ze dne 3. 9. 2019 v kinosále kavárny Maryčka v Dolní oblasti Vítkovic v Ostravě)

Symbolickým předáním kusu uhlí prezidentu Spolkové republiky Německo Steinmeierovi 21. prosince 2018 na Dole Prosper Haniel v Bottropu za přítomnosti nejvyšších představitelů EU a spolkových zemí skončila těžba černého uhlí v Německu. Tímto aktem se ukončila 250 let probíhající činnost důležitého odvětví německého hospodářství, které významným způsobem přispělo k jeho růstu a prosperitě národa. Za celou dobu bylo v Německu vytěženo 10 mld. tun černého uhlí.

Černouhlené revíry

Bavorsko – Erbendorf a Stockheim-Reitsch. Nejmenší revír, kde na 20 šachtách pracovalo nejvýše 1 000 zaměstnanců. Těžba skončila v roce 1968. Vytěženo 6 mil tun.

Na území bývalé NDR

Zwickau – 11 slojí o mocnosti 0,5 – 4,5 m, uhlí náchylné k samovznícení, tektonická členitost, proplástky, vytěženo celkem 210 mil tun, z toho po r. **1945** 32 mil, výchozy slojí na povrch. 22. února 1960 po výbuchu na dole Karl Marx ve Zwickau přišlo o život 123 horníků. Dobývání ukončeno v r. 1979.

Lugau-Oelsnitz – těžba 12 slojí o mocnosti 0,5 – 3,2 m, plocha 25 km^2, proměnlivá mocnost, hlavní sloj 3 – 15 m, dobývání v lávkách se základkou, výchozy slojí na povrch. Vytěženo 140 mil t. Ukončení těžby v roce 1971. Postupné kontrolované zatápění podzemí asi 47 mil m^3 do roku 2032.

Freital – Döhlen u Drážďan, v období **1542 – 1968** vytěženo 50 mil t. Na území bylo 504 šachet, z toho 25 hlubších 250 m. Těžba uhlí skončená v roce 1968. Dále pokračovala v této oblasti až do r. 1989 těžba uranové rudy. Bylo jí vytěženo 3 700 t. V současné době probíhá sanace následků těžby uranu.

Plötz-Löbejühn a Wettin v okolí Halle. Do roku 1967, vytěženo 2,5 mil tun.

Aachenský revír se řadí k nejstarším revírům. Geologicky patří ložisko k severozápadnímu uhelnému pásu. Těžba od **1394** do **1997**. V r. **1794** nasazené na čerpání vody párou poháněné čerpadlo. V r. **1860** koupelna pro osazenstvo. Předpisy nařízená až 1907. **21. 10. 1930** na dole Anna výbuch metanu. 299 mrtvých, 304 zraněných. V letech **1939 – 1945** přišlo v dolech o život **850** totálně nasazených horníků. V oblasti revíru byly také doly na olověnou a zinkovou rudu a je stále činný povrchový hnědouhelný důl. V Alsdorfu se nachází největší koksovna v Evropě. V r. **1969** roční těžba 8,7 mil t se 22 000 zaměstnanci.

Sárský revír – vznik uhlí ze sladkovodních močálovitých lesů. Průměrná mohutnost slojí 2 m. Převážně ploché uložení na ploše 60 x 25 km. Ložisko sahá do Francie. Těžba od **1751**. Od r. **1920** do **1934** a od **1945** do **1957** bylo území pod francouzskou správou. Těžba v r. **1960** 16,2 mil t v r. **1970** pokles na 10,6 mil t. Osazenstvo z 52 964 havířů na téměř polovinu 26 883 havířů. **Důlní výkon** vzrostl z 2.013 kg na 3.632 kg na hlavu a směnu. **7. února 1962** výbuch na dole Luisenthal. 299 obětí ve věku 17 – 59 let a 74 zraněných. Hloubka jámy **Nordschacht na Dole Duhamel 1751 m**. Důlní otřes v roce 2008 přispěl k předčasnému ukončení 30. 6. 2012. Velká část horníků přešla do Porúří na doly Prosper Haniel a Ibbenbüren.

Porúří – ložisko patří k severozápadnímu evropskému uhelnému pásu. Plocha dlouhá 100 km ve směru západ – východ, široká 40 km. Uhlonosný karbon klesá ve směru na sever. Výchozy slojí na povrch. Celkový **počet dobyvatelných slojí** 75 o mohutnosti 1 – 3 m. V Porúří bylo vytěženo do **r. 1900** 600 mil t. Od **r. 1900** do **r. 1969** 6 mld. t a od **1970** do **2018** cca 2 mld. t. Na území také **výskyt rud**. V padesátých letech min. století 20 % z celkové těžby rud. V r. **1962** těžba rud zastavená pro nerentabilnost. **Těžba soli** – největší solný důl v Evropě Borth 1,1 mil t ročně. 5 mil obyvatel, hustota osídlení 2 600 na km^2. Největší průmyslová oblast Evropy – uhlí, železo, ocel, strojírenství, služby. Velké řeky, vodní kanály, železniční síť, vznik velkých hornických sídlišť. V důsledku hornické činnosti poklesy až 25 m. Po výbuchu na dole Grimberg ¾ 20. 2. 1946 přišlo o život 402 horníků, včetně ředitele dolu a 3 důstojníků anglické okupační správy. Se skončením hornictví ztrácí region ekonomické, technické a sociální

základy. Na ploše 300 km^2 se nachází kolem 7000 výstupů důlních děl na povrch.

Poslední dva činné doly

Prosper Haniel v Bottropu – hloubení první jámy zahájeno v roce **1856**. Těžba od **1863**. V prvním roce vytěženo 59 800 t. Osazenstvo 315 z toho 6 úředníků. Nejvyšší těžba 3,7 mil t dosažená v r. 1940. Jáma č. 10 v severním poli hluboká 1247 m. Důlní pole o rozloze 92 km^2. Dopravní cesty ze severního pole dlouhé 9 km. **V pol. 80 let min. století vyražená svážná** (šikmá jáma) z úrovně 5. patra – 786 m na povrch o délce 3,6 km pro odtěžení uhlí. Na spodní větvi dopravníku se dopravovala hlušina z úpravny do dolu a dále pak na haldu. Náklady na ražbu a vybavení 120 mil DM amortizovány za 3 roky. Přínos pro životní prostředí spočíval v dopravě hlušiny na haldu podzemím. **1990** nasazení štítové výztuže s programovatelným ovládáním v kombinaci s kompaktním pluhovacím zařízením. **2008** – příchod 1350 horníků ze Sárska. V roce 2018 vytěžilo 1 400 zaměstnanců 1,8 mil t. **Do konce r. 2019 výkliz** použitelného materiálu – renovace, prodej dále. **Stavba 87 hrází**. Spotřeba materiálu na jednu hráz 80 t. Před hrázemi s průtokem vody **zachycovače dřeva.** Důlní voda bude odváděná na důl Lohrberg, kde bude čerpána na povrch. Pro zabezpečení průtoku bude položeno 42 km potrubí.

Ibbenbüren – převážně vysoce kvalitní **antracit** na ploše 15 km ve směru západ – východ, šířka 6 km. 105 vysoce plynodajných slojí, nebezpečí průtrží. Těžba zmiňovaná před 500 lety. **Nejhlubší jáma Nordschacht 1545 m.** Zajímavý je její způsob hloubení. V roce 1953 z 3. patra šibík do 807 m, v letech 1956/7 napojení na šibík z povrchu, v 1974 prohloubení na 1417 m, v roce 1987 na konečnou hloubku 1545. Mechanik Grebe podává v r. **1942** patent pluhu. Pluh neustále inovován. Na dole těžba výlučně pluhy až do mohutnosti 3 m. Hlavním odběratelem uhlí blízká elektrárna s výkonem 838 MW. Degazovaný plyn spalovaný v plynové elektrárně s výkonem 29 MW. Nejvyšší počet zaměstnanců 8 000 v roce 1958. **2012** příchod 750 horníků ze Sárska. **Skončení těžby** 17. srpna 2018. Symbolický poslední vůz vytažený 4. prosince 2018. V roce **2018** vytěženo 816 000 tun, 600 zaměstnanců, v provozu 41 km chodeb, důlní pole rozloha 91 km^2.

Vývoj techniky a dobývacích metod v Německu

13. stol. – první zmínky o dobývání černého uhlí v Porúří. Řízená těžba započala v r. **1730**. Štolové dobývání, později pilířování.

1780 – splavnění řeky Ruhr

1800 – vyhloubená první šachta hluboká 46 m

1804 – v Porúří 229 šachet s roční těžbou 380 000 tun

1809 – první parní těžní stroj

1816 – postavená první koksovna

1835 – nasazeno první ocelové lano v jámě

1840 – zaváděny Davyho bezpečnostní lampy

1850 – koně pro dopravu na chodbách

1855 – stavba bytů pro horníky

1865 – první vrtačka na stlačený vzduch

1866 – použití dynamitu v dole

1874 – železniční doprava nahrazuje lodní dopravu na Ruhru

1876 – nasazená první šramačka

1880 – přechod od pilířování ke stěnování se základkou

1881 – zavádění benzínových větrních lamp

1893 – nasazení elektromotorů na pohon ventilátorů

1895 – nasazení strojů poháněných stlačeným vzduchem

1880 – **1910** prudký nárůst těžby z 22,5 na 89,1 mil t. **Příliv osob** z východní části Německa a západní části Polska.

1904 – první gumový dopravní pás

1906 – nasazení sbíječek

1909 – zahájeno zavádění elektrických lamp

1920 – zahájení zvýšené mechanizace

1933 – první skip

1939 – první kombajn

1966 – poslední kůň Seppel na dole Lothringen v Bochumi

1969 – dálkové řízení provozu pluhového porubu

1970 – první štítové výztuže

1971 – nasazování štítových výztuží, razících kombajnů a závěsných lokomotiv

1978 – zavádění svorníkové výztuže

1993 – zavádění senzorů pro rozpoznání vrstev uhlí a okolních hornin

2006 – první optické kabely v podzemí

Použitá literatura:

Internet Energielexikon:
http://www.energiewelten.de/elexikon/lexikon/seiten/htm/010305_Lagerstaetten_und_Steinkohlereviere_in_Deutschland.htm

Steinkohle. 2. Auflage 2011, vydavatel Gesamtverband Steinkohle e.V.

Další pokračování tohoto článku bude v příštím čísle HZ v roce 2020, můžete se tedy těšit na další hornické čtení o vývoji těžby v Německu.

Václav Smička

Z HISTORIE REVÍRU

GENEREL OKR – VZNIK A VÝZNAM
Část 1 – všeobecná část

V současné době se hlubinná těžba černého uhlí v české části Hornoslezské pánve blíží ke svému konci. Podle původních předpokladů má těžba skončit v roce 2023. Jedná se o jejím prodloužení do roku 2030. Vše vypadá jako přirozený vývoj a jen znalec ví, že současná žalostná situace v OKR byla vyvolaná diletantským vedením státu i privatizované společnosti OKD a ne neustále proklamovaným dotěžením ložiska a špatnými ekonomickými podmínkami na trhu. Neschopnost a nezájem

hospodářského vedení státu na počátku devadesátých let v podstatě odrovnala a odsoudila náš největší černouhelný revír k zániku.

Seriál článků, který bude postupně uveřejňován v Hornickém zpravodaji, se pokusí přiblížit veřejnosti opačnou stránku věci a ukázat na skutečný stav revíru před oním nešťastným útlumem na počátku devadesátých let a současně přiblížit Generel OKR jako celek s důrazem na představení jednotlivých skupinových dolů tak, jak měli postupně vzniknout. V první části je nutno se podívat na okolnosti vzniku a celkovou strukturu tohoto mimořádného díla.

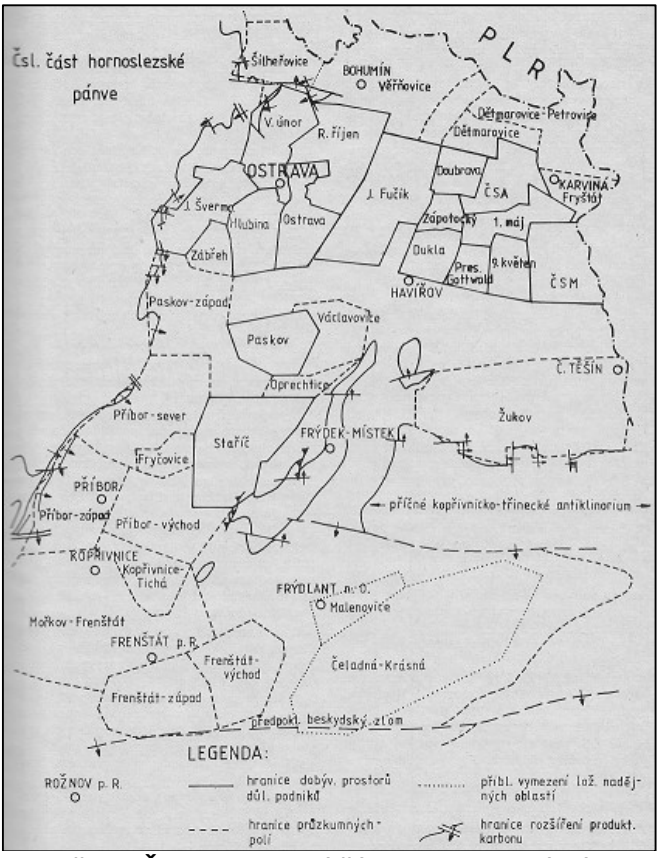

Obr. č. 1 – Československá část hornoslezské pánve.

Celkový vývoj OKR (Ostravsko-karvinský revír, viz obr. č. 1) začal být v 70. a 80. letech 20. století ovlivněn vysokými těžbami na jednotlivých důlních podnicích spolu s nedostatečným využíváním uhelných zásob, především nízkých slojí na otevřených patrech atp., způsobilo výrazně rychlý postup do hloubky, než byl předpokládán. Některé doly rekonstruované v 50. a 60. letech minulého století na těžbu ve středních hloubkách se dostávaly do pásma velkých hloubek a s tím spojených zhoršených důlně geologických podmínek. První náhled do problematiky umožnily doly Hlubina a Ostrava, které otevíraly svoje nová patra v hloubce 1 000 m již začátkem 70. let. Brzo se k nim připojil i Důl Doubrava v karvinské části OKR. Ostatní důlní podniky se na tento postup teprve připravovaly. Vývoj bylo nutno řešit komplexně. První generel (generel = koncepce dlouhodobého rozvoje) revíru OKD (Ostravsko-karvinské doly) byl zpracován na návrh sovětské expertízy Báňskými projekty Ostrava v roce 1953 s dosahem do roku 1965. Cílem prvního generelu bylo připravit doly OKR na dobývání ve středních hloubkách v karvinské části revíru se o dobývání ostravských slojí se neuvažovalo), sloučit sousední dobývací prostory do větších celků, likvidovat roztříštěné dobývání a vytvořit po organizační a řídící stránce dobře zvládnutelné útvary. Z 32 důlních podniků v roce 1953 byla těžba soustředěna do 12 a nově byly postaveny doly 9. květen (1957), Paskov (1960), ČSM (1961) a Staříč (1964), (viz obr. č. 2).

V dalších letech byla zpracována studie Optimalizace těžeb a Maximalizace těžeb do roku 2000. V roce 1971 byla zpracována oblastní studie karvinské, ostravské a částečně jižní oblasti. V roce 1979 byly aktualizovány. Největším nedostatkem těchto studií bylo, že řešily rozvoj jednotlivých dolů izolovaně bez jakékoli vazby k sousedním dobývacím prostorům. Usnesením vlády ČSSR (Československá socialistická republika) bylo uloženo centrálním orgánům připravit 10 letý program hospodářského rozvoje ČSSR a ČSAV (Československá akademie věd) připravit 10 letou prognózu.

BP (Báňským projektům) Ostrava bylo příkazem generálního ředitele OKD č. 3/80 uloženo zpracovat Generel revíru. V tomto příkaze byly definovány záměry, cíle a požadované realizační výstupy.

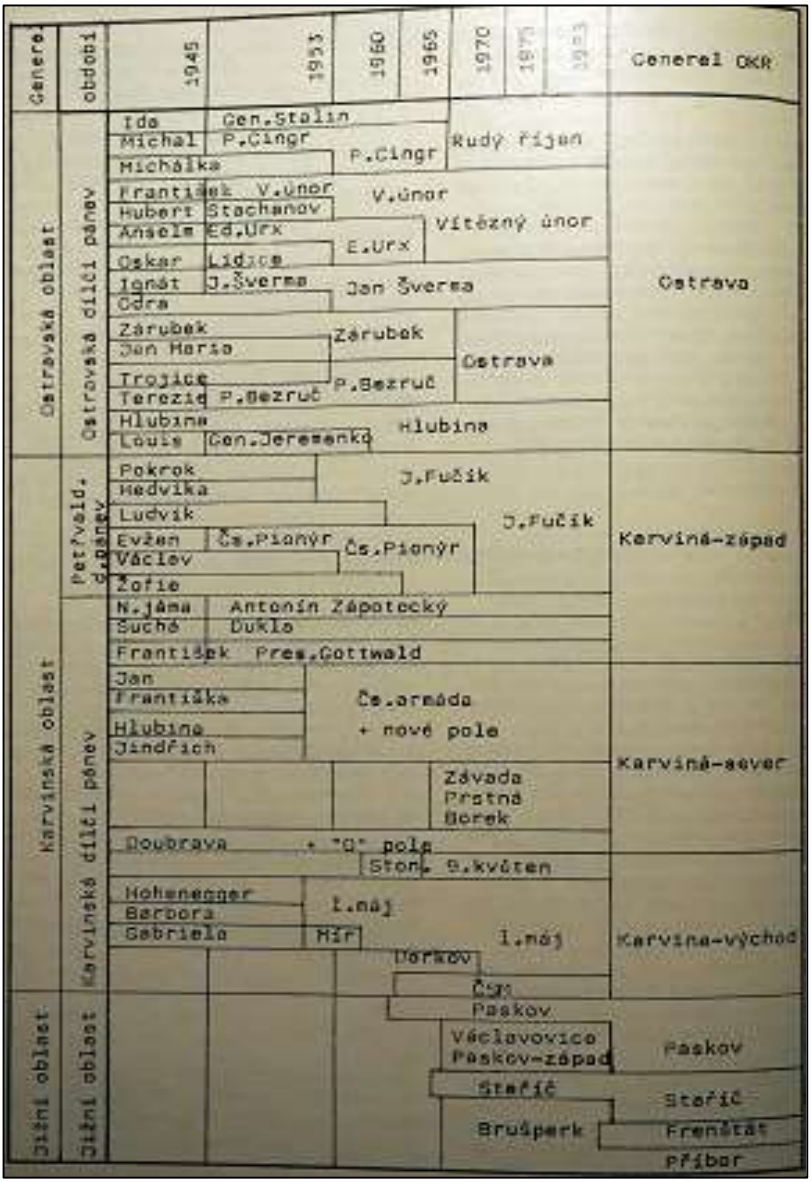

Obr. č. 2 – Strukturální změny OKR po roce 1945.

Generel OKR 1983 řešil:

- ✓ vývoj důlních organizací
- ✓ vývoj doprovodných organizací
- ✓ vývoj koncernu jako celku
- ✓ vývoj investic
- ✓ zajištění realizačních výstupů a realizačního programu vývoje a souhrnných potřeb OKD

Generel byl zpracován ve třech etapách:

1. etapa měla charakter pasportizace celého revíru, uhelných zásob a některých zařízení a jejich kapacit.
2. etapa byla rozhodovací se 3 alternativami, 2 limitními a 1 realizační:
   1. alternativa (těžební) byla zpracována pro roční těžby 22 mil tun v 8. pětiletce (1986-1990), 21,5 mil tun v 9. pětiletce (1991-1995) a 21 mil tun v 10. pětiletce (1996-2000) s intenzivním dobýváním vytěžitelných zásob v ploše i do hloubky. Investiční náročnost 26 mld. Kčs v průměru za pětiletku ukázala, že je tato varianta nereálná.
   2. alternativa (investiční) byla sešněrována investičními limity na 8., 9. a 10. pětiletku ve výši 18., 19. a 20 mld. Kč. Rozvoj dolů byl pouze omezený s orientací na nejlepší části ložiska a bez výstavby nových dolů Frenštát a Příbor – východ. Nepříznivý dopad této alternativy na těžbu taktéž zařadil tuto možnost jako nereálnou.
   3. alternativa (realizační) byla kompromisem mezi oběma variantami a byla schválena a rozpracována ve třetí, závěrečné etapě Generelu.

Generel OKR byl v konečné podobě vyexpedován v roce 1983 v rozsahu cca 3 500 stran a řešil vývoj revíru po celou dobu aktivního využívání ložiska s ukončením těžby cca kolem roku 2080 a byl členěn na 5. částí:

1. část – všeobecná
2. část – řešení rozvoje důlních podniků OKR (viz obr. č. 3):
   - Skupinový důl Karviná – východ

- Skupinový důl Karviná – západ
- Skupinový důl Karviná – sever
- Skupinový důl Ostrava
- Skupinový důl Paskov
- Skupinový důl Staříč
- Skupinový důl Frenštát
- Skupinový důl Příbor
- Oblastní a celorevírní vztahy

3. část – řešení rozvoje doprovodných organizací OKR
4. část – realizační výstupy dle rozhodnutí
5. část – závěr

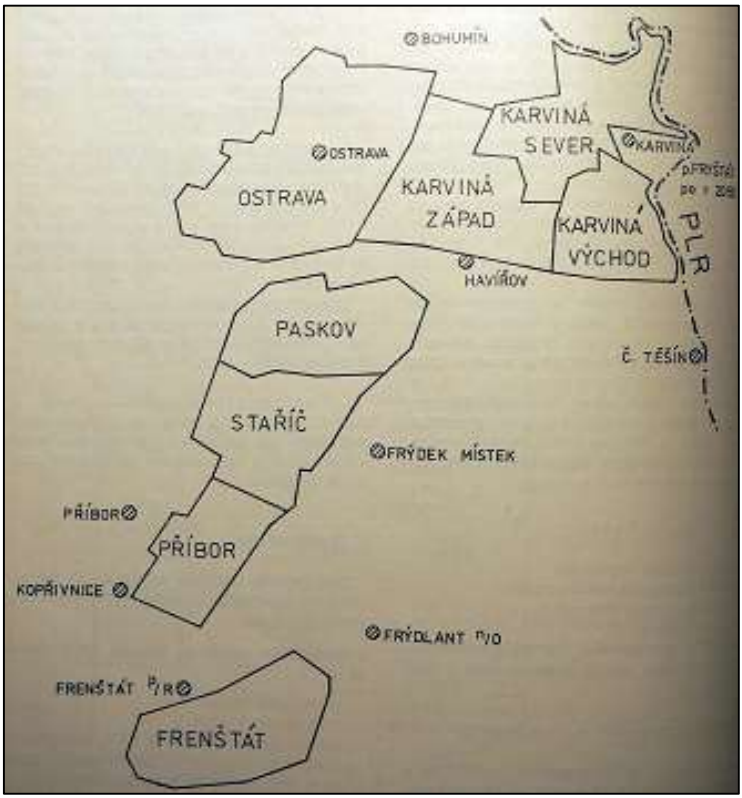

Obr. č. 3 – Skupinové doly podle Generelu.

Během následujících tří let se ovšem zásadně změnil ekonomický náhled na národní hospodářství, kde byl omezen přísun investičních prostředků na období 1990 – 2005, což mělo negativní dopad na realizaci důlní i povrchové výstavby dle Generelu OKR. Zvláště nepříznivě to ovlivnilo budoucí výstavbu skupinových dolů, realizaci úpravárenského programu, sociální program, modernizaci strojírenské základny atp. Bylo nutno počítat s periodickými aktualizacemi podle momentální situace v národním hospodářství.

V roce 1986 – 87 byla odbornými útvary GŘ OKD (Generální ředitelství Ostravsko-karvinských dolů) ve spolupráci s OKR – RPO, k. p. (Rozvoj a projektování = Báňské projekty) upřesněna prognóza dlouhodobého vývoje důlního subsystému do roku 2010. Na podkladě upřesněných realizačních výstupů Generelu OKR zpracoval OKR – RPO tzv. Rozvojové studie skupinových dolů. Cílem řešení těchto studií bylo odvodit z prognózy Generelu koncepci reálného vývoje tehdejších dolů včetně výstavby dolu Frenštát v souladu se schválenou variantou koncepce rozvoje OKR do roku 2000, kterou zpracovalo GŘ OKD v březnu 1985 na upřesněné objemy revírních těžeb a investiční limity. Rozvojové studie skupinových dolů OKR – RPO, k. p. řešil vždy v několika variantách, které expedoval na přelomu let 1986 – 87. Pro SD (Skupinový důl) Paskov po čtyřech variantách, pro SD Karviná – sever, Karviná – západ a Ostrava po třech variantách, pro SD Karviná – východ a jižní oblast včetně SD Frenštát po dvou variantách a konečně pro SD Staříč pouze jednu variantu. Všechny varianty byly se zástupci důlních podniků projednány a oponovány a vybraná varianta pro každý SD byla schválena v červenci 1987. Schválené varianty byly dále rozpracovány formou zdůvodňujících částí Rozvojových studií, které se staly prakticky celorevírní koncepční variantou rozvoje dolů OKR do roku 2010. Souhrnné stanovisko bylo následně projednáno a schváleno vedením GŘ OKD v dubnu 1988.

Výsledky zpracování rozvojových studii potvrdili, že možnosti realizace investičních záměrů budou limitovány ekonomicky a výstavbovými kapacitami. Neustálý tlak na zvýšení celkové efektivnosti těžby a maximální úspornosti investiční výstavby ukázaly, že ani schválené Rozvojové studie skupinových dolů nebyly optimální, zvláště když se

počítalo s dalším omezením investičních vkladů do rozvoje OKD. GŘ OKD proto dále intenzivně pracovalo na optimalizaci vnitřní struktury tak, aby bylo dosaženo maximální efektivnosti těžby v celém dalším výhledovém období.

Pokračování další části GENERELU OKR v příštích číslech HZ v roce 2020.

Použitá literatura:

OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1987 (1988).

OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1988 (1989).

Dům techniky ČSVTS Ostrava, kolektiv autorů: Projektování, výstavba a provoz nových hlubinných dolů a pater v ČSSR – sborník přednášek (1986).

Petr Kubinský
člen redakční rady HZ KPHMO, z. s.

DOŠLÉ ČLÁNKY DO REDAKCE HZ ZA IV. ČTVRTLETÍ 2019

První publikace KPHMO, z. s.

Klub přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. oslavil v loňském roce 30 let své existence. Tato významná událost byla pochopitelně vítanou příležitostí k důkladnému bilancování dosavadní – a úspěšné – činnosti klubu.

Významnou součástí činnosti klubu – a navíc s trvalou hodnotou – byla rozsáhlá publikační činnost klubu. Za 30 let své existence vydal klub celkem 90 titulů (a to je Hornický zpravodaj – do roku 2000 pod názvem Zpravodaj – /vydávaný od roku 1996 čtvrtletně/ počítán jako jeden titul). Na organizaci, která pracuje zcela na dobrovolné bázi, je to podle našeho názoru pozoruhodný výsledek.

Prvními publikacemi klubu, které měly podobu knihy, byly Cesty za poznáním. A zde si dovolíme malou odbočku. V prvních stanovách klubu bylo uvedeno: „Cílem klubu je sdružovat zájemce o hornictví a hornickou

historii za účelem aktivní spolupráce na kulturních, dokumentačních, vědeckovýzkumných a výchovných úkolech Hornického muzea v Ostravě. Za tímto účelem vyvíjí zejména následující činnost a aktivity: **podílí se na vědecké a odborné činnosti Hornického muzea v Ostravě tím, že podporuje a provádí sbírkovou činnost a účastní se ochrany a zpracování kulturních hodnot dokumentujících historický vývoj hornictví především v Ostravsko-karvinském revíru“**. Klub se rozhodl uskutečňovat tuto aktivitu tím, že, kromě, konkrétní pomoci při budování Hornického muzea, bude získávat zkušenosti s budováním a provozem jiných hornických muzeí u nás, ale i v zahraničí. **Zdůrazňuji: členové ostravské dobrovolné organizace, pořádají zájezdy za poznáním hornictví mimo revír, aby nabytých poznatků mohli využít při budování profesionálního hornického muzea v Ostravě!** Nešlo ale jen o poznání konkrétních míst s hornickou tématikou, každá cesta byla ukončena závěrem, podrobně shrnujícím poznatky získané v průběhu exkurze. Pro činnost klubu bylo nejvýznamnější poznáním, že je nezbytně nutné v co nejkratší době zpřístupnit alespoň část Hornického muzea v Ostravě.

Klub zorganizoval v letech 1989 – 1992 celkem pět takovýchto cest. Jejich podrobné vylíčení zachycují čtyři samostatné publikace. (Jestliže jsme v úvodu uvedli první publikace, máme na mysli knižní podobu publikační činnosti – nejdříve začaly vycházet Informační listy – od června 1988 do března 1995 vyšlo nepravidelně s různým rozsahem celkem 14 čísel).

Jistě bude zajímavé udělat si obrázek o šíři zájmu členů klubu při cestách za poznáním alespoň seznamem navštívených míst (ať už jde o hornická muzea, skanzeny, hornické exposice nebo místa spojená s hornickou činností):

Československo: Banská Štiavnica, Boží Dar, Březové Hory (dnes součást Příbrami), Bystřice nad Pernštejnem, Cínovec, Doubrava, Havířov, Hodruša, Horní Blatná, Horní Lutyně, Jáchymov, Jihlava, Jílové, Kašperské Hory, Kladno, Kremnica, Krupka, Kutná Hora, Lazy, Litvínov, Měděnec, Nová Stařič, Orlová, Ostrava a Hornické muzeum v Ostravě, Písek, Poruba (u Orlové), Praha (Národní technické muzeum), Příbram, Slaný, Sokolov, Stařič, Sviadnov, Zlaté Hory.

Holandsko: Kerkrade, Valkenburg-Houthem.

Maďarsko: Eger, Salgótarján.

Německo: Annaberg, Aue, Bodenmais, Freiberg, Frohnau, Geyer, Chemnitz, Oelsnitz, Schneeberg, Waschleithe.

Polsko: Tarnowskie Góry, Wieliczka, Zabrze.

Tyto cesty podrobně zaznamenávají následující publikace: MARKL, Vladimír. *Cesty za poznáním I/Vladimír Markl*. 2018. 49 s. ISBN 9788087468173. *Po stopách krušnohorského hornictví*. (Cesty za poznáním II). Ostrava. 1991. 46 s.

MARKL, Vladimír, PADĚRA, Zdeněk. *Cesty za poznáním III*. Ostrava: Klub přátel Hornického muzea v Ostravě. 1992. 116 s. MARKL, Vladimír, PADĚRA, Zdeněk. *Cesty za poznáním IV, V.* Ostrava. 1994. 100 s.

Pokládáme za nezbytné uvést informaci o autorech těchto publikací. Prvním z nich byl Vladimír Markl, první předseda Klubu přátel Hornického muzea v Ostravě, z. s. a hlavní organizátor těchto cest, druhým Ing. Zdeněk Paděra, vědecký pracovník Vědeckovýzkumného uhelného ústavu v Ostravě – Radvanicích, jeden ze zakladatelů klubu, který se dlouhodobě zabýval historii hornictví.

Ohlas těchto publikací byl veliký a tak upravená verze všech částí Cest za poznáním (včetně první části a závěrů první části) byla následně publikována v časopise Uhlí – Rudy – Geologický průzkum: MARKL Vladimír, PADĚRA, Zdeněk. *Cesty za poznáním. 1. část*. Česká a Slovenská republika. Text vyšel v periodiku Uhlí – Rudy – Geologický průzkum (ISSN 1210-7697) v následujících ročnících a číslech: roč. 2 (1995), č. 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, roč. 3 (1996), č. 1, 2, 4, 5, 10, 11, roč. 4 (1997), č. 1 a 2.

MARKL, Vladimír, PADĚRA, Zdeněk: *Cesty za poznáním. 2. část*. Některá muzea a veřejnosti zpřístupněné doly v Polsku, Německu, Nizozemí a Maďarsku. Text vyšel v periodiku Uhlí – Rudy – Geologický průzkum (ISSN 1210-7697) v následujících ročnících a číslech: roč. 4 (1997), č. 5, 6, 7, 9, 10, roč. 5 (1998), č. 2, 3, 5, 6, 9, 10. A do třetice: text zveřejněný v časopise Uhlí – Rudy – Geologický průzkum pak vydala v podstatě v nezměněné podobě Hornicko-geologická fakulta VŠB - TU Ostrava skripta pro studium montánní turistiky: MARKL, Vladimír, PADĚRA, Zdeněk. *Cesty za poznáním. Stručný úvod ke studiu historie českého a*

slovenského hornictví. 1. část. Česká a Slovenská republika. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, Hornicko-geologická fakulta. 1996. 126 s. Vychází jako příloha časopisu Uhlí – Rudy – Geologický průzkum a dále MARKL, Vladimír, PADĚRA, Zdeněk. *Cesty za poznáním. Stručný úvod ke studiu hornictví. 2. část.* Některá muzea a veřejnosti zpřístupněné doly v Polsku, Německu, Nizozemí a Maďarsku. Ostrava. 1997. 90 s. Vychází jako příloha časopisu Uhlí – Rudy – Geologický průzkum.

Nakolik bylo využito zkušeností a poznatků ze všech těchto cest, v té nejlepší víře získávaných pro budování Hornického muzea v Ostravě, je již jiná kapitola historie.

Mgr. Oldřich Klepek

Od soli k uhlí

Pod tímto názvem připravil Státní okresní archiv Karviná (s podporou statutárního města Karviné) ve své výstavní síni v době od 15. února 2018 do 30. června 2019 výstavu k 750. výročí první písemné zmínky o Karviné.

Na tomto místě považujeme za potřebné přidat drobné vysvětlení. Nejstarší dochovaná písemná zmínka o území dnešního města (osadě Solca) je z roku 1268. Karviná ve své současné územní rozloze vznikla postupným sloučením dříve samostatných obcí: Fryštát, Karviná, Darkov, Ráj, Staré Město a Louky.

Historie významného hornického města Karviné tedy začala u zprávy o získávání soli. Výstavní projekt o historii Karviné podrobně mapoval nejvýznamnější události v historii města. Na panelech u jednotlivých částí výstavy byly uvedeny nejdůležitější údaje, za nimi pak následovala výstava vlastních exponátů, s jejich přesnými popisy. Největší pozornost byla pochopitelně věnována nálezu uhlí na území dnešního města, budování dolů a vlivu hornictví na život města – to ovlivnilo život Karviné zásadním způsobem. Výstava věnovala pozornost i dalším průmyslovým odvětvím, nebyla opomenuta ani ostatní témata života města – školství, sport, kultura, spolková činnost a další a to i u dříve

samostatných obcí. Sympatické bylo, že výstavou zasvěceně provázel její autor. Pro velký zájem veřejnosti byla výstava prodloužena o pět měsíců.

Mgr. Oldřich Klepek

Hornická výstava ve Slezském zemském muzeu v Opavě

V historické výstavní budově Slezského zemského muzea v Opavě byla veřejnosti představena v době od 28. března do 1. září 2019 výstava s názvem „ZDAŘ BŮH! Rub a líc hornického povolání."

Název výstavy evokoval víc, než bylo v možnostech muzea. Široký teritoriální záběr (i rudné hornictví ve Slezsku), i dlouhý časový úsek (až do docela nedávné minulosti), při omezených prostorových možnostech neumožňoval představit hornictví v celé šíři a hloubce. A tak byly vystavené exponáty spíše jen ukázkou staré hornické techniky a zajímavým připomenutím života horníků v Ostravsko-karvinském revíru v době budování socialismu.

V každém případě však lze uvítat, že se hornictví věnuje tak významná instituce jako je Slezské zemské muzeum.

Mgr. Oldřich Klepek

Vilém Wünsche – Josef Drha – Bedřich A. Tkaczyk

Pod tímto názvem – s podtitulem malba, kresba a grafika ze sbírek OKD Ostrava - se v autorské výstavní síni Výtvarného centra Chagall v Ostravě uskutečnila v době od 5. září do 29. října 2019 výstava tří významných umělců našeho regionu.

Výstavní projekt představil tvorbu významných osobností výtvarného života na Ostravsku: Viléma Wünscheho (1900 – 1984), Josefa Drhy (1912 – 2009) a Bedřicha Augustina Tkaczyka (1910 – 1979).

V jejich osobním a společenském životě i umělecké tvorbě byla celá řada společných bodů – byli členy Moravskoslezského sdružení

výtvarných umělců, Tvůrčí skupiny Bezruč i dalších. Setkávali se na společných akcích a také společně vystavovali. Jejich tvorba byla jedinečná i neopakovatelná svou inspirací průmyslovou krajinou Ostravska a jeho blízkého okolí. Ve své tvorbě dokázali zachytit nejen vlastní prožitky, ale formou uměleckého dokumentu zaznamenat i proměňující se město a jeho průmysl. Zvláště výrazně se to projevilo v tvorbě V. Wünscheho, který v letech 1914 – 1920 pracoval na dole Ludvík v Radvanicích.

Mgr. Oldřich Klepek

Horský hotel Sůkenická

Už jste tam někdy byli? Že nevíte kde? No přece v jednom z nejkrásnějších míst naší republiky, na Valašsku. V okolí Velkých Karlovic, Horní Bečvy, v malebné krajině mezi pohořím Beskyd a Javorníků na Moravskoslovenském pomezí.

Rozhodli jsme se strávit babí léto tohoto roku týdenním pobytem v Horském hotelu Sůkenická v obci Bílá. Ještě jsme byli na cestě, a už se krajina měnila v obrovskou podívanou tisíců odstínů teplých barev podzimu; hory, které ještě před chvíli byly vzdálené, se zdály být na dosah ruky. Natáhni dlaň a utrhneš zlatý list javoru.

Když jsme dojeli k horské chatě na úbočí mírného srázu, přivítali nás známí z Havířova, členové Klubu hornických důchodců Dolu Dukla, kteří už tradičně tuto roční dobu tráví čas v Horském hotelu Sůkenická. Vzpomínali jsme na časy minulé a plánovali čas budoucí. Bylo to jednoduché. Každodenně stačilo o něco dříve vstát a zajít do lesa za hotelem. Málokdo se vracel s prázdnýma rukama. Tolik krásných hřibů a hříbků jsem pohromadě dosud nikdy neviděla. Pyšní majitelé rozkládali svou kořist na venkovní stoly, aby se i ostatní mohli touto krásou pokochat.

Ti, kteří si vyjeli auty do okolní krajiny, do údolí Bečvy, do malebných strání plných kouzelné architektury Valašského baroka byli také spokojení. Ve svých fotoaparátech, chytrých mobilech nebo kamerách si uchovávali pohledy na kapličky, kostelíky, rázovité stavby ve

stráních okolních kopců. Resort Kyčerka Velké Karlovice se skanzenem, stráň posetá dřevěnými sochami v životní velikosti – pekaři, rybáři, lovci, výtvory bezejmenných umělců, kteří připomínají dovednost prostých lidí i jejich způsob obživy, dnes už dávno zapomenuté (viz obr. č. 1). Mohla bych pokračovat dále – kupecký dům ve Velkých Karlovicích, tamní kostel, ale také hotový zázrak Hotel Tatra, který by dokázal rozmazlit i náročného milionáře.

Ale musím se vrátit do hotelu Sůkenická, abych nezapomněla vzdát hold chatě tak perfektně umístěné – jako výchozí základna pro obdivování kouzelného Valašska. Už z dálky voní večeře. Tamní kuchař skvělé vaří. A vůbec – všechno je tu skvělé. Pohodlí, krásné útulné pokoje, příjemný personál, klid a pohoda, o kterou se pro nás, důchodce, postarali. Není třeba jezdit stovky kilometrů tam a zpět, abychom si smočili nohy ve slané vodě a ztratili se mezi dalšími turisty v písku pláže.

Klid, odpočinek, pohodu a radost stačí najít také u nás, v naší krásné vlasti. Cizinci, které potkáváme, to už dávno vědí.

Z krásné dovolené, na kterou nás pozvali přátelé z Klubu důchodců Dolu Dukla zdraví

Marie Szottková

Obr. č. 1. – Skanzen posetý dřevěnými sochami ve Velkých Karlovicích, v popředí s Maruškou Szottkovou, foto: Ing. Milan Šlachta v září 2019.

Kamila Hladká a hornické vdovy

V ostravském Domě knihy se v úterý 22. října 2019 odpoledne konal slavnostní křest knihy s názvem Hornické vdovy. Její autorka Kamila Hladká z nakladatelství Dcera sestry, v něm zachytila životní osudy osmi žen havířů, které se musely vyrovnat s nečekanou smrtí svých manželů.

Mezi nimi byly i dvě Havířovanky, paní Olga a Květa. O své muže přišly při důlním neštěstí 7. července 1961 na Dole Dukla. Kniha spisovatelky Kamily Hladké je i náhledem do hornického prostředí. Kmotrou knihy je Hana Fialová, členka souboru opereta – muzikál Národního divadla moravskoslezského. Pořad moderovala Ivana Bártová z České televize. Akce se zúčastnil z Nadace Landek Ing. Josef Gavlas.

Obr č. 1 – Křest knihy s názvem hornické vdovy, která byla pokřtěna dne 22. 10. 2019, foto: Mgr. Josef Pintér dne 22. 10. 2019 v Ostravě.

Mgr. Josef Pintér
člen redakční rady KPHMO, z. s.

Den otevřených dveří v areálu dolu Maršál Jeremenko pro veřejnost

V sobotu 14. 9. 2019 od 10 do 16 hodin jste mohli navštívit v Ostravě-Vítkovicích areál státního podniku DIAMO o.z. ODRA v rámci pořádání dne otevřených dveří. Na začátku akce všechny přítomné přivítal ředitel o.z. ODRA Ing. Petr Kříž, Ph.D. a hlavní organizátor akce Ing. Libor Jalůvka, MBA.

Neboť panovalo velmi krásné slunečné a teplé počasí, tak zájemcům byl umožněn výstup na kladivovou věž jámy č. 3 spojený s prohlídkou strojovny, také prohlídka čerpadel firmy KSB, které každý den čerpají důlní vodu z ostravské a petřvaldské části revíru tak, aby nedošlo k zatopení karvinské části revíru.

Návštěvníci mohli také vidět strojovnu, s památkově chráněným funkčním elektrickým těžním strojem z roku 1924. Velkou zajímavostí byla prohlídka pracovních nástrojů a hornických artefaktů ze soukromých sbírek Petra Kubinského, Ing. Jana Pastrňáka, Ing. Kateřiny Polínkové a Ing. Jiřího Gutovského. Petr Kubinský poprvé představil svůj model dolu Petr Bezruč v měřítku 1:48 (viz obr. č. 1).

Reportáž z krásně stráveného dne v důlním areálu můžete zhlédnout v archívu regionální televize POLAR, která zde celý den natáčela.

Obr. č. 1 – Petr Kubinský a Ing. Rostislav Šeruda u modelu dolu Petr Bezruč v měřítku 1:48 v rámci dne otevřených dveří na dole Maršál Jeremenko v Ostravě-Vítkovicích, foto: Ing. Jaroslav. Kubánek dne 14. 9. 2019.

Ing. Kateřina Polínková
předsedkyně redakční rady
HZ KPHMO, z. s

Křest brožury – Důl Dukla v proměnách času

Ve stále výstavní expozici v 1. patře Společenského domu v Havířově na Dlouhé ulici se konal, v pondělí 21. 10. 2019, křest fotografické brožury s názvem „Důl Dukla v proměnách času – léta padesátá a šedesátá“.

Obr. č. 1 – Sbor seniorů MÁJOVÁK při křtu brožurky v Havířově ze dne 21. 10. 2019, foto: Ing. Jaroslav Kubánek.

Akci uváděla paní Bc. Michaela Kroupová, hudebně doprovázel sbor seniorů MÁJOVÁK, kterých vystupovalo deset (viz obr. č. 1). Za KPHMO, z. s. se zúčastnili předseda Jiří Kunčický, jednatel a tajemník Karel Budin, předseda havířovské pobočky KPHMO, z. s. Ing. Eduard Heczko, předseda karvinské pobočky KPHMO, z. s. Ing. Stanislav Kuba a Ing. Jaroslav Kubánek. Za magistrát města Havířov se zúčastnila Mgr. Jana Feberová náměstkyně primátora pro školství a kulturu.

Retrospektivní brožurku můžete získat zdarma ve stálé výstavní expozici Společenského domu v otvírací hodiny.

Ing. Kateřina Polínková
předsedkyně redakční rady HZ KPHMO, z. s.

OSLAVY DNE HORNÍKŮ V ZÁŘÍ 2019

Den horníků se každý rok slaví 9. září. Letos se slavilo v různých částech naší republiky různým způsobem, ale bohužel v Ostravě žádné oslavy neprobíhaly. Byť se o tom řada lidí bavila, tak nikdo nic nepodnikl. Nevadí, třeba se tato situace změní a příští rok to bude již jinak, necháme se překvapit.

Kladení věnců u památníku obětí důlního neštěstí, který se nachází u Slezské univerzity v Karviné (viz obr. č. 1), se odehrálo v sobotu 12. 9. 2019. Tento pietní akt se konal v rámci oslav Dne horníků v ostravsko-karvinském revíru, akce se zúčastnilo vedení OKD, a.s. vedení města Karviná, jednotlivé hornické spolky, ale také široká veřejnost. Celou událost natáčela regionální televize POLAR Karviná.

Obr. č. 1 – Kladení věnců u památníku obětí důlního neštěstí u Slezské univerzity v Karviné de 12. 9. 2019, foto: Ing. Jaroslav Kubánek.

U příležitosti Dne horníků uspořádal aktiv důchodců dolu Petr Bezruč dne 12. 9. 2019 tradiční setkání členů a příznivců hornictví (viz obr. č. 2). Akce se konala v krásném prostředí objektu Klubu hornických důchodců dolu František v Horní Suché (hornický objekt se nazývá tzv. „DOMEČEK“).

Obr. č. 2 – Aktiv důchodců dolu Petr Bezruč u příležitosti Dne horníků se sešel v DOMEČKu v Horní Suché dne 12. 9. 2019, foto: Ing. Jaroslav Kubánek.

Poprvé se Den horníků letos také slavil v Odrách. O této akci Vám článek sepsala Alena Zemanová. Se svým manželem Jakubem Zemanem se zúčastnili exkurze ve společnosti Ferrit, s.r.o. Byli se také podívat na křest brožurky dolu Dukla v Havířově a na další klubové akce. Jsou tedy novými adepty pro vstup do našeho klubu a hlavně jako přednášející pro naše besedy v roce 2020. Těšme se tedy na nové členy z řad mladší generace a na jejich besedy, hornické fotografie a nadšení pro hornictví.

Ing. Kateřina Polínková
předsedkyně redakční rady HZ KPHMO, z. s.

Hornický den v Odrách

Při příležitosti Dne horníků se konaly oslavy také v Odrách. Byla to akce svým způsobem ojedinělá a není jisté, že se ještě někdy bude opakovat. Cílem a smyslem bylo nejen se pobavit, ale také seznámit veřejnost s hornickou minulostí města Oder. Ano, je tomu tak, v Odrách a okolí v letech dávno minulých panoval čilý hornický ruch. Těžily se zde až do 18. století stříbronosné a olovnaté rudy a na přelomu 19. a 20. století také břidlice. Právě této hornině byla věnována většina aktivit na Hornickém dni.

Obr. č. 1 – Ukázka štípání břidlice z Muzea břidlice v Budišově nad Budišovkou, foto: Jindra Kunc dne 7. 9. 2019 v Odrách.

První upoutávkou pro návštěvníky hornických slavností byla venkovní výstava velkoplošných tisků „Krajina břidlice“, na které byly prezentovány krásy a vybudované turistické cíle vztahující se k břidlici. V městské galerii se mohli návštěvníci prohlédnout výstavu fotografií Jirky Spáčila, byly vystaveny historické exponáty uhelného i břidlicového hornictví, kahany, nářadí či různé dýchací přístroje (viz obr. č. 3). Také milovníci paleontologie si přišli na své, veřejnosti byla představena sbírka paleontologických nálezů v břidlici nasbíraná a městu Odry předaná Miroslavem Malým, dlouholetým pracovníkem břidlicových dolů.

Štípači břidlice z Muzea břidlice v Budišově nad Budišovkou ukázali návštěvníkům (viz obr. č. 1), jak se břidlice stříhá na nůžkách do různých tvarů – střešních tašek či oblíbených srdíček. Byla připravena výroba šperků z břidlice, broušení kamene, geologická „poznávačka“, prezentace Historicko-vlastivědného spolku Odry a jeho archeologických nálezů

vztahujících se k hornictví a další. Velmi rádi jsme mezi námi, hornickými amatéry, přivítali zástupce Hornicko-geologické fakulty VŠB – TUO.

Hornický den v Odrách byl výjimečný mimo jiné tím, že se jednalo o první společnou akci hlavních aktérů Krajiny břidlice – Oder, Vítkova a Budišova nad Budišovkou. Veřejnosti byl představen spolek Krajina břidlice, jednomu ze zakládajících členů – Petru Zahnašovi, byl udělen řád černého netopýra za přínos pro Krajinu břidlice. Petr Zahnaš a jeho spolek Zálužné zpřístupnili veřejnosti Raabovu štolu, historické důlní dílo v Zálužném.

Důstojnost celému Hornickému dni dodal soubor dechových nástrojů – hornická kapela z Ostravy, zlatohorští permoníci tančící a zpívající v souboru Kahancových tanců se zase postarali o lidovou zábavu (viz obr. č. 2). Svým osobitým projevem si získali velkou pozornost a většinu návštěvníků velmi pobavili. Na oslavách nemohla chybět Oderská břidlohra, unikátní hudební nástroj vyrobený z místní břidlice.

Učitelé Základní umělecké školy v Odrách na něj zahráli tři skladby a díky dobrého nazvučení jsme se mohli zaposlouchat do krásného zvonivého zvuku břidlice.

Obr. č. 2 – Zlatohorští permoníci tančící a zpívající, foto: Jindra Kunc dne 7. 9. 2019 v Odrách.

Aby se na hornickém dni nenudily děti, byly pro ně připraveny soutěže o břidlicové srdíčko, ve které musely plnit několik úkolů jako např. poznat horniny v geologické „poznávačce“ nebo sebrat odvahu a vyzvednout drahokam od skřítka Prutníčka v muzejním sklepě. Poté tento drahokam děti přinesly do měšce Oderskému Permonovi.

Bylo toho připraveno spousta, věříme tomu, že i přes velkou nepřízeň počasí se návštěvníci oderských slavností nejen dobře pobavili a občerstvili hornickou svačinkou, ale také si odnesli nové vědomosti o historii oderského dolování.

Obr. č. 3 – Exponáty uhelného i břidlicového hornictví vystavené v městské galerii při konání Dne horníků v Odrách dne 7. 9. 2019, foto: Jindra Kunc.

Oslavy dne horníků byly také předzvěstí významného počinu, který město Odry připravuje na rok 2020 – zpřístupnění dvoupatrového důlního díla Flascharův důl pro veřejnost. O tomto projektu budeme čtenáře Hornického zpravodaje informovat v některém z dalších čísel.

Projekt Oživení hornických tradic na Odersku, jehož součástí byl také hornický den, je spolufinancován dotací z Moravskoslezského kraje.

Alena Zemanová
vedoucí odboru kultury a školství ve městě Odry

PLÁN BESED NA POBOČKÁCH KPHMO, Z. S.

Plán besed pobočky OSTRAVA v I. čtvrtletí roku 2020, nyní NOVĚ v restauraci U VLKA v Ostravě – Svinově:

1. beseda: 07. 01. 2020 v 15:00 – 3D modelování OKR, přednáší: Ing. Rostislav Šeruda.
2. beseda: 04. 02. 2020 v 15:00 – Zpřístupnění dvoupatrového důlního díla Flascharův důl pro veřejnost, přednáší: Alena Zemanová, město Odry.
3. beseda: 03. 03. 2020 v 15:00 Příprava a postup výroby klasických modelů dolů Antonín a Petr Bezruč, přednáší: Petr Kubinský, člen KPHMO, z. s.

Plán besed pobočky HAVÍŘOV v I. čtvrtletí roku 2020, Loutkový sál v KD Petra Bezruče v Havířově:

1. beseda: 13. 01. 2020 v 16:30 – Novinky v sociálních službách Havířova, přednáší: Ing. Milan Černý, ředitel sociálních služeb města Havířova.
2. beseda: 10. 02. 2020 v 16:30 – Sebezáchranné a pomocné přístroje, přednáší: Václav Smička, průvodce Hornického muzea Landek park.
3. beseda: 09. 03. 2020 v 16:30 – Ze Starého města až na konec světa, přednáší: Ing. Barbora Veličková, obchodní ředitelka firmy Ferrit, s.r.o.

Plán besed pobočky KARVINÁ v I. čtvrtletí roku 2020, pobočka regionální knihovny v Karviné Fryštátě:

1. beseda: 29. 01. 2020 v 15:30 – Ukončení těžby černého uhlí v Německu, přednáší: Václav Smička, průvodce Hornického muzeum Landek park.
2. beseda 26. 02. 2020 v 15:30 – Z činnosti Zdravotnické záchranné služby (územní odbor Karviná).
3. beseda 25. 03. 2020 v 15:30 – SHIMANO 18 let v průmyslové zóně na Novém Poli v Karviné.

Pozvánka na 8. HAVÍŘSKÝ BÁL ⚒

Bál se bude konat v sobotu 22. 2. 2020 ve Starých koupelnách (BrickHouse) dolu Hlubina v Dolní oblasti Vítkovic v Ostravě.

Přijďte se pobavit po havířsku do BrickHouse. Budou připraveny hned tři sály a fajnový program na celý večer. Čeká vás slavnostní zahájení, kde zatančí SLPT Hlubina, soutěž o Štajgrovy trencle, barman-show a tradiční tombola, kde můžete mimo jiné vyhrát pytel uhlí. V průběhu celého večera vám k tanci a zábavě budou hrát CM Lipka, Pustkova CM, CM Tragač a Gangsters of Swing Orchestra.

Rezervace jsou otevřeny do 8. 2. 2020. Veškeré informace k bálu najdete na webových stánkách: http://havirskybal.cz/. Je to jediný hornický ples, který se koná v Ostravě, neváhejte s nákupem vstupenek, rychle mizí, protože tento bál za návštěvu opravdu stojí! Zdař Bůh – HLUBINSKÝ ŠTAJGR a členové Souboru lidových písní a tanců Hlubina.

OMLUVA A PŘÁNÍ

Chtěla bych se omluvit všem čtenářům HZ III. čtvrtletí 2019, kde jsem chybně uvedla datum konání klubové Barborky a besed v Havířově. Při psaní HZ mi do klávesnice vlezl zlobivý permoník a nasekal mi chyby v datech.

Děkuji Vám za pochopení a přeji Vám krásné vánoční svátky prožité v rodinném kruhu, v pohodě, ve zdraví a v dobré náladě.

Do roku 2020 Vám přeji pozitivní optimismus, pevné zdraví, hornické štěstí a radost z maličkostí. Těším se na Vás při čtení HZ, besedách a akcích KPHMO, z. s.

Vaše předsedkyně redakční rady HZ Ing. Kateřina Polínková – Zdař Bůh! ⚒

Obraz svaté Barborky (soukromá sbírka Ing. Kateřiny Polínkové a Petra Kubinského).

Naši kolektivní členové významní pomocníci v naší práci

HAVÍŘOV

STONAVA

PETŘVALD

HTS®
HAVÍŘOVSKÁ TEPLÁRENSKA SPOLEČNOST

OSTRAVA!!!

Dolní oblast VÍTKOVICE

OSTRAVA!!!
SLEZSKÁ OSTRAVA

DIAMO
ODRA o.z.

HLAVNÍ BANKOVÁ ZÁCHRANNÁ STANICE OSTRAVA

OSTRAVA!!!
PETŘKOVICE

POL-ALPEX

Ostrava - Radvanice

Báňské projekty Ostrava, a.s.

Fitc®
akciová společnost

POLCARBO

213 RBP
zdravotní pojišťovna

GreenGas
capture the energy

befra electronic
MUNZ-MAGENWIRTH GRUPPE

zam servis

Ferrit | GLOBAL MINING SOLUTIONS

Sponzoři

Nadace LANDEK OSTRAVA

Na vydávání se podílí

TISKÁRNA PROPIS